

УДК 332.122

О.М. Шинкаренко, доц., канд. екон. наук*Черкаський навчально-науковий інститут банківської справи ДВНЗ УБС, м. Київ, Україна***Н.М. Бразілій**, доц., канд. екон. наук*Черкаський державний технологійний університет, м. Черкаси, Україна*

Методичні аспекти аналізу фінансових результатів страхових компаній

В статті визначена необхідність розробки методичного підходу до аналізу фінансових результатів страхових компаній. Запропонована методика аналізу, яка включає такі етапи, як: аналіз результатів страхової діяльності, аналіз витрат, аналіз доходів і аналіз фінансових результатів. Її застосування виступає базою для обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо спрямування ресурсів компанії у напрямку досягнення стратегічних цілей та виконання тактичних завдань.

страхова компанія, страхова діяльність, фінансовий результат, доходи, витрати

О.Н. Шинкаренко, доц., канд. екон. наук*Черкаський учебно-научный институт банковского дела ГВУЗ УБД, г. Черкассы, Украина***Н.Н. Бразілій**, доц., канд. екон. наук*Черкаський державний технологійний університет, г. Черкассы, Украина*

Методические аспекты анализа финансовых результатов страховых компаний

В статье определена необходимость разработки методического подхода к анализу финансовых результатов страховых компаний. Предложена методика анализа, которая включает такие этапы, как: анализ результатов страховой деятельности, анализ затрат, анализ доходов и анализ финансовых результатов. Ее применение выступает базой для обоснования эффективных управленческих решений относительно использования ресурсов компании в направлении достижения стратегических целей и выполнения тактических задач.

страховая компания, страховая деятельность, финансовый результат, доходы, затраты

Постановка проблеми. В останні роки страховий ринок в Україні розвивається досить швидкими темпами, зростає попит на страхові послуги. Це є визначальним фактором формування стабільної фінансової системи держави, оскільки страхування є однією з її важливих складових. Страхові компанії, як і інші підприємства і організації, зацікавлені в ефективній роботі, яка визначається перевищенням доходів над витратами. Узагальнюючим показником діяльності страхової компанії є фінансовий результат, який обчислюється в розрізі видів діяльності компанії та виступає найважливішим об'єктом бухгалтерського обліку. Саме на основі інформації про фінансовий результат формується думка про стан і перспективи діяльності страховика.

Аналіз показників результатів діяльності страховика дає можливість приймати обґрунтовані управлінські рішення, що у свою чергу сприятимуть стабільному та незалежному функціонуванню страхової компанії. Саме тому дослідження проблеми щодо особливостей його здійснення і напрямків удосконалення має важливе значення в діяльності страховиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження особливостей діяльності страхових компаній внесли такі вчені-економісти, як В.Д.Базилевич [2] та Н.М. Внукова [3], [4], які досліджували особливості практичної діяльності суб'єктів страхового бізнесу в Україні. Теоретико-методичним аспектам діяльності страховиків присвячені навчально-методичні посібники М. М. Александрова [1], О.Д.Вовчак [5], С.С. Осадець [11], В.В. Шахова [14]. Вивченням особливостей страхування підприємницького ризику присвячена монографія Н.М. Яшина [16]. Страхові послуги в своїй праці досліджувала Яворська Т.В. [15]. Щодо нормативного регулювання аналізу діяльності страхових компаній, то воно включає Рекомендації

щодо аналізу діяльності страховиків: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 № 3755 [13]. Проте цей документ регламентує аналіз діяльності страхових компаній лише в частині аналізу фінансового стану.

Постановка завдання. Мета написання статті полягає у дослідженні наукових доробків в області оцінки фінансової діяльності страхових компаній з метою узагальнення досвіду та формування власної методики аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ринку кожне страхове підприємство повинно правильно оцінювати свій економічний потенціал, виробляти стратегію подальшого розвитку, здійснювати об'єктивну оцінку платоспроможності, забезпечувати фінансову стійкість компанії.

Законом України «Про страхування» встановлено, що страховиками визнаються фінансові установи, які створені у формі акціонерних, повних, командитних товариств або товариств із додатковою відповідальністю згідно з Законом України «Про господарські товариства» з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про страхування», а також ті, що одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності [9].

Головною особливістю діяльності страхової компанії є те, що на відміну від сфери виробництва, де товаровиробник спочатку здійснює витрати на випуск продукції, а потім уже компенсує їх за рахунок виручки від реалізації, страховик спочатку акумулює кошти, що надходять від страхувальника, створюючи необхідний страховий фонд, а лише після цього несе витрати, пов'язані з компенсацією збитків за укладеними страховими угодами [11, с. 121-122].

Оцінка й контроль результативності функціонування страхової компанії повинні здійснюватись на основі відповідних показників, які, характеризуючи фінансові сторони діяльності страховика, можуть бути надійним інструментом управління. Дослідження наукових доробків в області оцінки фінансової діяльності страхових компаній показало, що поки передчасно говорити про будь-яку цілісну систему показників оцінки результатів діяльності страховика. Така система поки не розроблена, що і обумовлює подальший пошук ефективних рішень.

Труднощі розробки такої системи оцінки фінансових результатів обумовлені тим, що в теперішній час існує велика кількість показників, що характеризують окремі аспекти діяльності страхових компаній, зокрема, аналіз операцій страхування, перестрахування, аналіз ризиків і т.д., а конкретно аналізу фінансових результатів страхової компанії було приділено мало уваги. Дискусійним є питання про кількість показників, які всебічно розкриють зміст діяльності страхової компанії. У цьому контексті ми із усього різноманіття обрали найбільш суттєві показники, що якісно характеризують фінансові результати діяльності страхової компанії і, на цій основі, сформулювали модель аналізу фінансових результатів страхової компанії – послідовність етапів кількісної та якісної оцінки для формування інформаційної бази щодо прийняття управлінських рішень, яка наведена на рис. 1.

Інформація про доходи, витрати та фінансові результати страхової компанії відображається в таких формах звітності як: Форма №2 «Звіт про фінансові результати» та в спеціалізованій формі звітності, яка відображає специфіку страхової діяльності, «Звіт про доходи і витрати страховика». Звіт про фінансові результати, зміст і форма якого та загальні вимоги до розкриття статей визначені Національним положенням (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наводить інформацію про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період [11]. Форма «Звіт про доходи та витрати страховика» є звітом про фінансові результати діяльності страховика в розрізі складових доходів та витрат [7, с. 141].

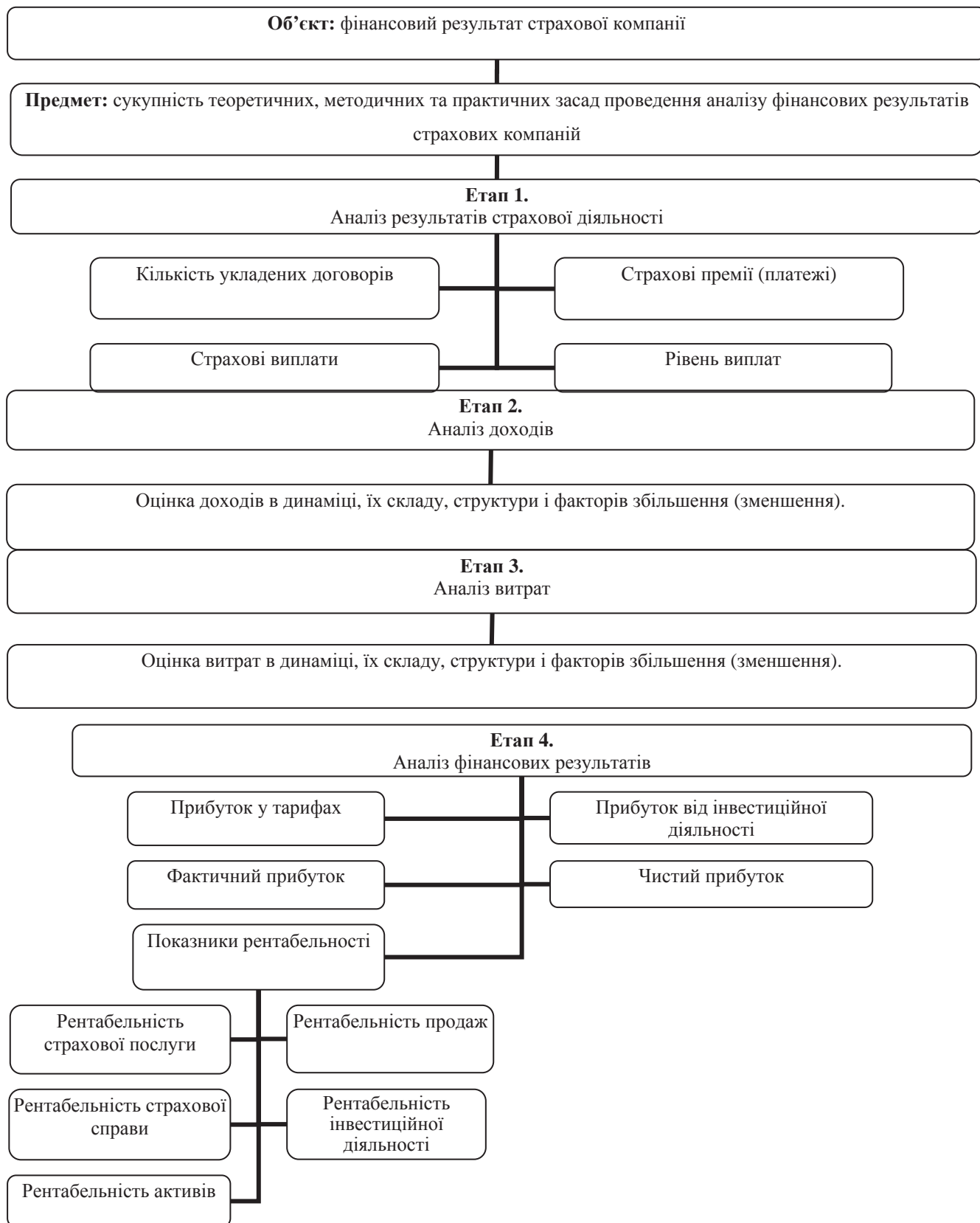

Рисунок 1 – Модель аналізу фінансових результатів страхової компанії
 Джерел: складено авторами.

Першим етапом моделі аналізу фінансових результатів страхової компанії є аналіз результатів страхової діяльності. Даний етап передбачає аналіз за такими показниками:

1. Показник «Кількість укладених договорів» застосовується для характеристики страхового портфеля і рівня охоплення страхового поля, попиту на страхову послугу, визначення місця страхової організації на страховому ринку. Цей показник доцільно розглядати в динаміці.

2. Показник «Страхові премії (платежі)» характеризує величину коштів, одержаних страховиком за договорами страхування та перестраховування. Даний показник визначається в цілому по компанії, по окремим видам страхування і у розрахунку на один договір.

Чим більшою є сума зібраних премій, тим краще. Сума зібраних страхових премій характеризує об'єм страхового портфеля страхової компанії. Що він більший, то більш фінансово спроможною є страхова компанія, тобто тим більшою мірою вона спроможна відповідати за своїми зобов'язаннями перед клієнтами. Це пов'язано з тим, що страхування базується на так званому «ефекті рідкісних подій», який полягає в тому, що страхові події відбуваються з певною ймовірністю, а отже, страхові внески, зібрані зі всіх застрахованих, йдуть на виплати тим з них, які зазнали втрат внаслідок настання страхового випадку.

Страхові премії (платежі) є первинним доходом страховика та основою подальшого обороту коштів, джерелом фінансування інвестиційної діяльності. Страхові платежі визначаються за формулою 1:

$$ЗСП = СНСП_{зв. п.} + СНЗСП_{поч. зв. п.} - СНЗСП_{к. зв. п.}, \quad (1)$$

де ЗСП – зароблені страхові премії;

СНСП_{зв. п.} – сума надходжень страхових платежів за звітний період;

СНЗСП_{поч. зв. п.} – сума незароблених страхових платежів на початок звітного періоду;

СНЗСП_{к. зв. п.} – сума незароблених страхових платежів на кінець звітного періоду.

Суму незароблених страхових платежів можна визначити за допомогою формули 2:

$$UPR = \frac{Pb * (t - d)}{t}, \quad (2)$$

де UPR – резерв незароблених премій за договором страхування;

Pb – базова страхова премія за договором;

t – термін дії договору;

d – число днів з моменту початку дії договору до дати розрахунку.

На підставі визначеної величини незаробленої премії за кожним договором страхування обчислюється сумарна величина резерву.

3. Показник «Страхові виплати» характеризує розмір коштів, фактично сплачених компанією по страховим випадкам. Виплати страховик здійснює згідно з договором страхування або керуючись законодавством на підставі заяви страхувальника (його правонаступника або третіх осіб, визначених умовами страхування) і страхового акта (аварійного сертифіката), що складається страховиком або уповноваженою ним особою (аварійним комісаром) у формі, яку визначає сам страховик.

Обсяг страхових виплат характеризує ступінь виконання страховими компаніями своїх зобов'язань перед клієнтами, а також умови страхування, зокрема, методику обрахування збитку. Бувають випадки, коли деякі компанії збирають за певний період великий обсяг страхових премій і посідають в рейтингах за цією ознакою перші місця. В той же час, виплати відшкодувань у цих компаній дуже низькі. До

певної міри це можна пояснити тим, що здійснюються превентивні заходи і настання страхових випадків не призводить до значних збитків, або ж певними особливостями періодичності зміни погодних умов (деякі роки за погодними умовами можуть бути більш сприятливими, ніж інші). Але все-таки слід звертати увагу на цей показник, і якщо він стабільно є досить низьким, то цей факт має насторожити потенційного клієнта такої страхової компанії [10, с. 23-24].

Головні два показники, які завжди присутні в таблицях рейтингів страхових компаній, – це сума зібраних премій та обсяг виплат (відшкодування) у разі настання страхових випадків. У таблицях рейтингів компанії зазвичай розташовують у порядку спадання цих показників (від найвищих до найнижчих значень). Крім абсолютних значень суми зібраних премій та обсягу виплат страхової компанії, корисно подивитися також на показник їх співвідношення. Цей показник носить назву «брутто-норма збитковості», а ще його називають «коефіцієнт понесених збитків» чи просто «рівень виплат». Рівень виплат страхової компанії розраховується як відношення суми всіх виплат за конкретний період до суми зібраних премій за цей самий період, помножене на 100%. Межі, в яких може перебувати цей показник, залежать від рівня розвитку страхового ринку. На етапі становлення страхового ринку цей показник може перебувати в межах 15-60%. Для західних страхових компаній він вищий (за деякими видами страхування може досягати 70%-90%). Для більшості реально працюючих компаній в Україні рівень виплат складає від 40% до 60% [15, с. 82].

Наступним етапом аналізу фінансових результатів страхової компанії є аналіз доходів. Такий показник як «Сукупні доходи страхової компанії» розглядається у динаміці. При цьому вивчається його склад, структура і фактори збільшення (зменшення). Доходи (виручка) страхової компанії відрізняються різноманітністю, мають свою специфіку і поділяються на три групи: доходи від власне страхової діяльності, доходи від інвестиційної та фінансової діяльності, тобто пов'язані із інвестуванням і розміщенням тимчасово вільних коштів (як власних, так і коштів страхових резервів) і інших доходів від звичайної господарської діяльності.

Третій етап моделі аналізу фінансових результатів - це аналіз витрат. Витрати страховика залежать від характеру його діяльності, яка передбачає проведення власне страхування (страхових операцій) і виконання страховиком ролі активного інвестора, тобто інвестування і розміщення тимчасово вільних коштів страхових резервів та власних коштів.

Головним елементом витрат є виплати страхового відшкодування і викупних сум. Аналізуючи витрати страхової компанії, необхідно дослідити показники динамічного ряду, приріст показника, що обумовлений середнім розміром виплат у розрахунку на один договір і кількістю виплат, виявити закономірності в зміні витрат страхової організації з виплати страхового відшкодування. Аналіз останніх необхідно здійснювати в розрізі страхових ризиків, видів страхування, страхових організацій, використовуючи показник розміру виплат на одну гривню страхових платежів [16, с. 264-264].

Останнім етапом моделі є аналіз фінансових результатів. Важливість отриманих показників аналізу фінансових результатів обумовлена тим, що вони характеризують здатність виконувати свої зобов'язання і при наявних умовах, і в разі імовірнісних несприятливих змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Для ефективності необхідно провести аналіз за такими показниками:

1. Показник «Прибуток у тарифах». Головним джерелом формування прибутку від страхових операцій є прибуток у тарифах, який під час калькуляції навантаження закладається в тарифну ставку як самостійний елемент ціни страхової послуги. Частка прибутку в тарифах встановлюється у відсотках або в абсолютному розмірі. Як елемент

тарифу прибуток відіграє важливу роль у регулюванні попиту та пропозиції з окремих видів страхування, оскільки всі інші елементи тарифу мають суто об'єктивну основу. Прибуток у тарифах слід відрізнити від фактичного прибутку від проведення страхових операцій, джерелом якого може бути будь-який елемент тарифу, а величина формується під впливом низки внутрішніх і зовнішніх факторів.

2. Показник «Прибуток від інвестиційної діяльності» являє собою різницю між доходами і витратами, пов'язаними із інвестиційною діяльністю. Прибуток від інвестицій надає широкі можливості для розширення страхової відповідальності та зниження тарифів за окремими видами страхування, зміцнення матеріально-технічної бази страховика та інших напрямів розвитку страхової справи.

3. Показник «Фактичний прибуток» являє собою різницю доходів за звітний період і понесених витрат страховика. Крім цього, на його величину впливають результати інвестиційної діяльності страховика.

4. Показник «Чистий прибуток» характеризує фінансовий результат діяльності страхової компанії за вирахуванням податків і обов'язкових платежів у державний бюджет [5, с. 145].

Крім абсолютний визначають і відносні показники оцінки фінансових результатів діяльності страхової компанії.

Основними відносними показниками фінансових результатів виступають показники рентабельності, оскільки саме ці показники відображають співвідношення прибутку з витратами, обсягами діяльності тощо (табл. 1) [6, с. 182-184].

Таблиця 1 – Показники рентабельності страхової компанії

Назва	Формула	
Рентабельність страхової послуги	$P_{noc} = \frac{\Pi_{факт}}{B} * 100\%$	Пфакт – фактичний прибуток; В – витрати страхової компанії.
Рентабельність продаж	$P_{np} = \frac{\Pi_{чис}}{C_{пл}} * 100\%$	Пчис – чистий прибуток; Спл – страхові платежі
Рентабельність страхової справи	$P_{спр} = \frac{\Pi_{тар}}{ВВС} * 100\%$	Птар – прибуток у тарифах; ВВС – витрати на ведення справи
Рентабельність інвестиційної діяльності	$P_{инв} = \frac{\Pi_{инв}}{СР} * 100\%$	Пінв – прибуток від інвестиційної діяльності; СР – страхові резерви
Рентабельність активів	$P_{акт} = \frac{\Pi_{чис}}{A} * 100\%$	А – середньорічна вартість активів
Рентабельність власного капіталу	$P_{к} = \frac{\Pi_{чис}}{ВК} * 100\%$	ВК – власний капітал

Джерело: складено авторами на підставі [5, 6, 10].

Особливістю визначення цих показників рентабельності є те, що в кожному конкретному випадку для розрахунку використовується певний вид прибутку страхової компанії.

Зазначені показники рентабельності розглядаються двоєю: з однієї сторони, ці показники використовуються для оцінки фінансових результатів діяльності страхової

компанії, з другої – вони є показниками, які характеризують один із аспектів фінансового стану страховика.

Для характеристики динаміки рентабельності по групах страхувальників використовується система індексів середніх величин, а саме:

а) індекс змінного складу обчислюється за формулою 3:

$$I_{zc} = \frac{\sum K_1 i_1}{\sum K_0 i_0}, \quad (3)$$

де I_{zc} – індекс змінного складу;

K – загальний обсяг страхових платежів;

i – частка страхових платежів окремих груп страхувальників в їх загальному обсязі.

б) індекс фіксованого складу показує, як змінилася середня рентабельність по компанії в цілому за рахунок динаміки рентабельності страхових платежів по окремих групах страхувальників, його розрахунок представлено формулою 4:

$$I_{fc} = \frac{\sum K_1 i_1}{\sum K_0 i_1} * 100\%, \quad (4)$$

де I_{fc} – індекс фіксованого складу;

K – загальний обсяг страхових платежів;

i – частка страхових платежів окремих груп страхувальників в їх загальному обсязі.

в) індекс структурних зрушень свідчить, як змінилась середня рентабельність по компанії в цілому тільки за рахунок зміни розподілу страхових платежів по групах страхувальників, даний показник можна знайти за формулою 5:

$$I_{cp} = \frac{\sum K_0 i_1}{\sum K_0 i_0} * 100\% \quad (5)$$

де I_{cp} – індекс структурних зрушень;

K – загальний обсяг страхових платежів;

i – частка страхових платежів окремих груп страхувальників в їх загальному обсязі [15].

Важливе аналітичне значення має формування нерівності, яка називається «золотим правилом економіки підприємства» та визначається за формулою 6:

$$t_{np} > t_d > t_{kan} > 100\%, \quad (6)$$

де t_{np} – темп зростання чистого прибутку;

t_d – темп зростання доходу;

t_{kan} – темп зростання власного капіталу.

Для страхової компанії, на нашу думку, це правило повинно мати наступний вигляд (формула 7):

$$t_{np} = t_d = t_{cn} > t_{kan} > 100\%, \quad (7)$$

де t_{cn} – темпу росту страхових платежів.

Рівність тут обґрунтовується тим, що необхідно сформувати резерви, яких буде достатньо для забезпечення страхових виплат за договорами страхування. Відповідно прибуток і дохід страхової компанії буде залежати від надходження страхових премій та імовірності настання страхових випадків, оскільки ці показники заздалегідь визначаються як певний відсоток від нетто-премії. А тому прибуток від страхової діяльності не піддається контролю зі сторони страхової компанії. Ми припускаємо, що нетто-тарифи повністю покривають збитки отримані страхувальниками. А звідси, прибуток має зростати тими ж темпами, що і дохід та зібрані премії.

Таким чином, показники фінансових результатів діяльності страхової компанії являють собою вихідну інформацію для оцінки функціонування страховика і контролю

реалізації вибраної стратегії. Вони дозволяють виявити малоефективні і збиткові види страхування і визначити напрямки підвищення їх ефективності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Діяльність страхових компаній істотно відрізняється від інших видів підприємницької діяльності. Основною відмінністю є прагнення страхової компанії брати на себе ризики різних суб'єктів господарювання, проте основною метою діяльності страховика, як і інших суб'єктів підприємницької діяльності, є отримання позитивного фінансового результату. В умовах нестабільного ринку страхових послуг контрагентам і потенційним інвесторам страхових компаній важливо мати уявлення про поточний фінансовий стан компанії, прогнози її майбутньої діяльності. Найбільш точно це можливо дізнатися, проаналізувавши фінансові результати страхової компанії.

Ефективне управління страховою компанією потребує системного підходу до економічного аналізу господарської діяльності на базі аналітичних і синтетичних показників оцінки результатів роботи страховика. Розроблена на основі узагальнення та систематизації наукових підходів до аналізу результатів діяльності страхових компаній модель дозволить об'єктивно оцінити функціонування страхової компанії, виявити її можливості та проблеми.

Застосування запропонованої моделі аналізу фінансових результатів створює перспективи подальших наукових досліджень в напрямку обґрунтування ефективних управлінських рішень щодо спрямування ресурсів компанії у напрямку досягнення стратегічних цілей та виконання тактичних завдань.

Список літератури

1. Александрова М. М. Страхування [Текст] : Навч.-метод. посіб. / М.М. Александрова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 208 с.
2. Базилевич В.Д. Страхова справа [Текст] / В.Д.Базилевич, К.С.Базилевич. - К.: Знання, 2005. – 351с.
3. Внукова Н.Н. Практика страхового бізнесу [Текст] : навч. посіб. / Н.Н. Внукова. – К.: Либра, 2003. – 80 с.
4. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика [Текст] : Навч.-метод. посібник / Н.М. Внукова, В.І. Успенко, Л.В. Временко, Д.В. Кондратенко; Н.М. Внукова (заг.ред.). – Х.: Бурун Книга, 2004. – 371 с.
5. Вовчак О.Д. Страхування [Текст] : Навч. посіб. / О.Д. Вовчак – Л.; Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
6. Галасюк О.Д. Аналіз фінансової звітності страхових компаній [Електронний ресурс] / О.Д. Галасюк // Наукова бібліотека – 2010. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2010_6/pdf/galasyuk.pdf
7. Гончаренко О.О. Особливості обліку та формування звітності страхових компаній [Текст] / О.О. Гончаренко, Т.А. Гоголь // Наукова бібліотека – Вісник Чернігівського державного технологічного університету: Зб. – Чернігів: ЧДТУ, 2011. – №1 (48). – С. 411–425.
8. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996 від 19.07.1999р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
9. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0>.
10. Лісовал В.М. Оцінка результатів діяльності страхової компанії [Електронний ресурс] / В.М. Лісовал // Наукова бібліотека – 2011. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2009_2/Lisoval_209.htm
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
12. Осадець С.С. Страхування [Текст] : Підручник / С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
13. Про затвердження Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 № 3755 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v3755486-05>.

14. Шахов В.В. Страхування [Текст] : Підручник для вузів / В.В. Шахов. – М.: ЮНІТИ, 2003. – 311 с.
15. Яворська Т.В. Страхові послуги [Текст] : Навч. посіб. / Т.В. Яворська – К., 2008. – 350 с.
16. Яшина Н.М. Теоретико-методологічні основи страхування підприємницького ризику [Текст] : [монографія] / Н.М. Яшина. – ФГОУ ВПО «Саратовський ДАУ». – Саратов, 2006. – 411 с.

References

1. Aleksandrova, M. M. (2002). *Strakhuvannia [The Insurance]*. K.: TsUL [in Ukrainian].
2. Bazylevych, V.D., & Bazylevych, K.S. (2005). *Strakhova sprava [The Insurance Business]*. K.: Znannia [in Ukrainian].
3. Vnukova, N. N. (2003). *Praktika strahovogo biznesa [The practice of insurance business]*. K.: Libra [in Russian].
4. Vnukova, N.M., Uspalenko, V.I., Vremenko, L.V., & Kondratenko, D.V. (2004). *Insurance: Theory and Practice: Textbook*. N.M. Vnukova (Ed.). Kh.: Burun Knyha.
5. Vovchak, O.D. (2004). *Strakhuvannia [Insurance]*. L.: Novyi Svit-2000 [in Ukrainian].
6. Halasiuk, O.D. (2010). Analiz finansovoi zvitnosti strakhovykh kompanii [The Analysis of financial statements of insurance companies]. *Naukova biblioteka - Scientific Library*. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ecan/2010_6/pdf/galasyuk.pdf [in Ukrainian].
7. Honcharenko, O.O., & Hohol, T.A. (2011). Osoblyvosti obliku ta formuvannia zvitnosti strakhovykh kompanii [The Features of accounting and reporting of insurance companies]. *Naukova biblioteka - Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu - Research Library - Journal of Chernihiv State Technological University, 1(48)*, 411-425 [in Ukrainian].
8. The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» № 996 from 19.07.1999. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> [in Ukrainian].
9. The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» №996 from 19.07.1999. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0> [in Ukrainian].
10. Lisoval, V.M. (2011). Otsinka rezultativ diialnosti strakhovoi kompanii [The evaluation of the results of the insurance company]. *Naukova biblioteka - Scientific Library. archive.nbuv.gov.ua*. Retrieved from http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2009_2/Lisoval_209.htm [in Ukrainian].
11. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» vid 07.02.2013 r. [National provision (Standard) 1 «General Requirements for Financial Reporting» of 07.02.2013]. (n.d.). *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> [in Ukrainian].
12. Osadets, S.S. (2002). *Insurance*. (2d ed.). K.: KNEU.
13. Pro zatverdzhennia Rekomendatsii shchodo analizu diialnosti strakhovykh : Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh Ukrainy vid 17.03.2005 № 3755 [On approval of recommendations on the analysis of insurers: Resolution of the State Commission for Regulation of Financial Services Markets of Ukraine from 17.03.2005 number 3755]. (n.d.). *zakon.nau.ua*. Retrieved from <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v3755486-05> [in Ukrainian].
14. Shakhov, V.V. (2003). *Strakhuvannia [Insurance]*. M.: YuNYTY [in Ukrainian].
15. Yavorska, T.V. (2008). *Strakhovi posluhy [Insurance services]*. Kyiv. [in Ukrainian].
16. Yashyna, N.M. (2006). *Teoretyko-metodolohichni osnovy strakhuvannia pidpriemnytskoho ryzyku [Theoretical and methodological basis of insurance business risk]*. Saratov: FHOУ VPO «Saratovskiy DAU» [in Ukrainian].

Olga Shynkarenko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Cherkassy Institute of Banking of University of Banking of the National Bank of Ukraine, Cherkassy, Ukraine

Natalia Brazillii, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Cherkassy State Tehnological University, Cherkassy, Ukraine

Methodological Aspects of the Analysis of the Financial Results of Insurance Companies

The article investigates scientific achievements in the field of assessing the financial activities of insurance companies in order to summarize the experience and form their own methods of analysis.

Evaluation and monitoring of effectiveness of functioning of the insurance company should be based on relevant indicators that characterize the financial aspects of the insurer and can be a reliable management tool.

The article is identified the need to develop methodological approach to the analysis of the financial performance of insurance companies. The method of analyzing the financial results of the insurance company includes the sequence of quantitative and qualitative assessment to form an information base for decision-

making. The technique consists of groups of indicators that study results of the insurance activity, cost analysis, revenue analysis and analysis of financial results.

insurance company, insurance activities, financial results, revenues, expenses

Одержано (Received) 28.10.2015

Прорецензовано (Reviewed) 23.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015

UDC 339.162:339.15:657.422.8

Nataliia Poddubna, postgraduate

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine

The Influence of Improvement of Accounting of Income from Sales of Goods on the Efficiency of Retail Enterprises of Consumer Cooperation

The results of study of the process of income accounting of retail enterprises of consumer cooperation were described in article. The main problems that arise in the analyzed entities practice have been determined. The proposals which were substantiated can improve the information content of accounting, and as a result to improve the operation of the enterprise in general.

income from trading activities, goods, financial accounting, management accounting, accounts of accounting, retail trade enterprises

Н.М. Поддубна, асп.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

Вплив удосконалення обліку доходів від реалізації товарів на ефективність діяльності роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації

У статті наведено результати дослідження стану обліку доходів роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації. Визначено основні проблеми, які виникають в практичній діяльності проаналізованих суб'єктів господарювання. Обґрунтовано пропозиції для посилення інформативності обліку та покращення ефективності роботи підприємства у цілому.

доход від торговельної діяльності, товари, фінансовий облік, управлінський облік, рахунки обліку, роздрібні торговельні підприємства

Statement of the problem. Present-day retail enterprises of consumer cooperation have to take measures to "survive" in tough market conditions. It is quite difficult to implement due to the rapid transformations that occur both at the macro level (political, economic, social and other spheres), and micro level (within a business entity). The main indicator of economic activity of a business entity especially retail enterprises in the market conditions is the profit. Income is the main factor that makes it possible to reimburse the costs of an enterprise, to fulfil budget commitments at all levels and as a result to get a profit. Thus, in order to operate effectively and improve their activity retail enterprises of consumer cooperation should pay much attention to the organization of the process of income account from the sales of goods.

Analysis of recent researches and publications. The research of the process of accounting in trade activity and income account in particular was done by the following scholars: Butynets F. F. [1], Veryha Y. A. [13], Holov S. F. [2], Kostyuchenko V. M. [6], Polyanska O. A. [11] and others. Podolyanchuk O. A. [9] pays attention to the definition of the category «income» and develops the classification line for management objectives; Holub N. M. [3] concentrates on the improvement of income account according to the requirements of international standards; Deriy V. [4] pays attention to the study of the meaning and position